

סוג הבחינה:
א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרוניים
מועד הבחינה:
קיץ תשע"ה, 2015
מספר השאלון:
574,057102
נספח א — לשאלה 1
נספח ב — לשאלה 4

גאוגרפיה ופיתוח הסביבה

נתיב — ניתוח תופעות יסוד למרחב

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחן: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ופתח ההערכה: בשאלון זה חמישה שאלות על **חבל ארץ שלא למד**.
עליך לענות על ארבע שאלות, לפי ההוראות בגוף השאלון.
לכל שאלה — 25 נקודות; סה"כ — 100 נקודות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: **טלס משנת 1993 ואילך**:

- **טלס אוניברסיטאי חדש**, הוצאה יבנה
- (**בלימון למונחי הגאוגרפיה**)
- **טלס כרטא — פיזי, מדיני, חברתית, כלכלי**
- **טלס כרטא אוניברסלי**

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) רשום במחברתך את **שם** ואת **שנת הוצאה** של כל טלס שאתה משתמש בו.
- (2) כדי להמחייב את תשובה תוכל להיעזר בסרטוטים, בחתכים ובירפים, לפי הצורך.

כתב **במחברת הבחינה בלבד**, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב **בティוטה** (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיווה" בראש כל עמוד טיווה. רשום טיוות כשלesson על דפים שהוחוץ למחברת הבחינה עלול לגורום לפטילת הבחינה!

הנחהיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות לנבחנים אחד.

ב הצלחה !

המשך מעבר לדין ◀

ה שאלות

נת"ב — ניתוח תופעות יסוד במרחב (100 נקודות)

בשאלוון זה תיבדק יכולתך להתמודד עם שאלות העוסקות בחבל ארץ שלא למדת עליו. השאלות מתבססות על מומנויות בגאוגרפיה ועל מומנויות חישבה. השאלות נסמכו על ניתוח מפות באטלס כללי ועל נתוני המובאים בשאלוון. חבל הארץ שהשאלון עוסק בו הוא **אתיופיה**.

שים לב: המידע הגאוגרפי נמצא לא רק במפות החבליות והפיזיות שבاطلس, אלא גם במפות העולםית והנושאיות (כמו אקלים, אוכלוסטיה, כלכלה).

רשום במחברתך את **השם** ואת **שנת** ההוצאה של כל אטלס שאתה משתמש בו
(اطلس אוניברסיטאי חדש, אטלס קרטא).

עליך לענות על **ארבע** שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל **שלוש** מהשאלות 2-5.
(כל שאלה — 25 נקודות)

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. **מקום ויעצוב נוף**

א. ציין את מיקומה של אתיופיה ביבשת אפריקה, ואת שמות **כל** המדינות שגובלות בה.
(6 נקודות)

ב. אתיופיה שוכנת בקרבת מצר ימי חשוב שעוברות בו אניות רבות.
עיין באטלס, ציין את שם המצרים, והסביר את החשיבות הבינלאומית של מצר זה.
הסביר מדוע אתיופיה מתאפשרה להפיק תועלת מן ה יתרונות הכלכליים שיש בקרבת
 למצר ימי זה. (9 נקודות)

ג. עיין בנספח א, ציין את התופעה הגאולוגית העיקרית שעציבה את הנוף באתיופיה.
עיין באטלס, ותאר **שני** השפעות של התופעה שציינה על עיצוב הנוף במדינה.
(10 נקודות)

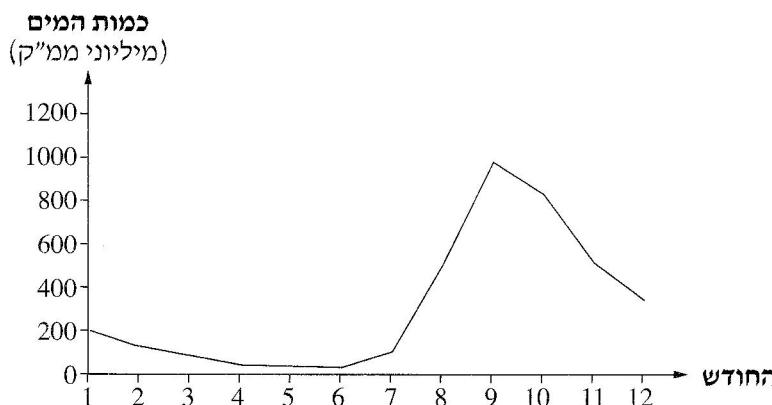
ענה על שלוש מהשאלות 2-5.

הנילוס הכחול .²

הנילוס הכחול, שמקורו באתיופיה, הוא אחד ממקורות הנילוס.

- א. תאר את תוואי הזרימה של הנילוס הכחול באתיופיה ובסודן. בתשובתך צין את כיווני הזרימה של הנהר ואת ייחדות הנוף שהנהר עבר בתוואי זרימתו. (9 נקודות)
- ב. לפניך הידרוגרפ של הנילוס הכחול באוזור ימת פנה.
 (1) עיין בהידרוגרפ, ותאר את משטר הזרימה* בנהר. (3 נקודות)
 (2) באתיופיה שורר אקלים מונסון. הסבר את הקשר בין מאפייני האקלים זהה לבין משטר הזרימה של הנילוס הכחול. (5 נקודות)

**כמות מים ממוצעת בנילוס הכחול במהלך חודשי השנה
(במיליוני ממ"ק)**

(J.V.Sutcliffe, The Hydrology of the Nile, P 135, IHAS Special Publication no. 5)

- ג. נהר הנילוס הוא מקור המים היחיד של מצרים. המקור העיקרי שלו הוא הנילוס הכחול המגיע אליו מאתיופיה. מצרים מסכימה שאתיופיה תקיים על הנילוס הכחול סכר הידרואלקטרי, ומתנגדת להקמת סכר למטרות אחרות. הסבר גורם אפשרי לעמדת זו של מצרים בקשר לסוג הסכר שהיא מסכימה שיוקם באתיופיה, ובונגעו לסוג של הסכר שהוא מתנגדת להקמתו. (8 נקודות)

* משטר זרימה — מאפייני זרימת המים בנהר: כמות המים ורכיפות הזרימה לאורך השנה.

אדיס אבבה .3.

- א. תאר שלושה גורמי מיקום של העיר אדיס אבבה. (9 נקודות)
 ב. בגרף שלפניך מוצגת אוכלוסיית אדיס אבבה בשנים אחדות.

אוכלוסיית אדיס אבבה בשנים אחדות
(במיליונים)

(מתוך האתר www.newgeography.com)

על פי הגרף, ציין את מגמת השינוי בגודל של אוכלוסיית אדיס אבבה, והסביר שני גורמים למגמה זו. (8 נקודות)

- ג. תאר שני קשיים שעלו ליגרם במרחב העירוני של אדיס אבבה בעקבות השינוי בגודל אוכלוסייתה. (8 נקודות)

חקלאות ופיתוח כלכלי .4.

- א. עיין בתמונות שבנספח ב.

על פי התמונות, תאר שני מאפיינים של החקלאות באתיופיה וקבע את רמת הפיתוח של החקלאות במדינה. (8 נקודות)

קו האורך 40° מזרח עובד באתיופיה.

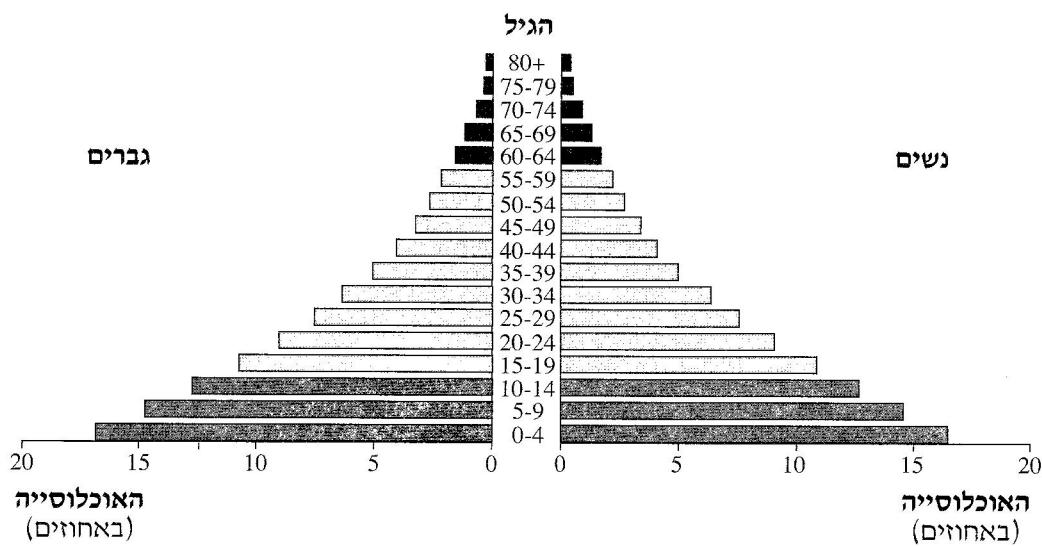
תאר שני הבדלים בין החקלאות באתיופיה באזורי שטח מוגדר לאזורי זה ובין החקלאות באזורי שטח מוגדר לאזורי זה. (8 נקודות)

- ג. ציין שני משאבם טבעי של אתיופיה, והסביר כיצד היא יכולה לנצל כל אחד מהם לפיתוח כלכלתה. (9 נקודות)

.5. אוכלוסייה

בפירמידת הגילים שלפניך מוצגים נתונים על מבנה הגילים של אוכלוסיית אתיופיה בשנת 2014.

עיין בה וענה על הסעיפים א-ב.

(מתוך האתר www.census.gov)

א. תאר את מבנה הגילים באתיופיה. בתשובהך השתמש במושגים **אוכלוסייה תלולה**

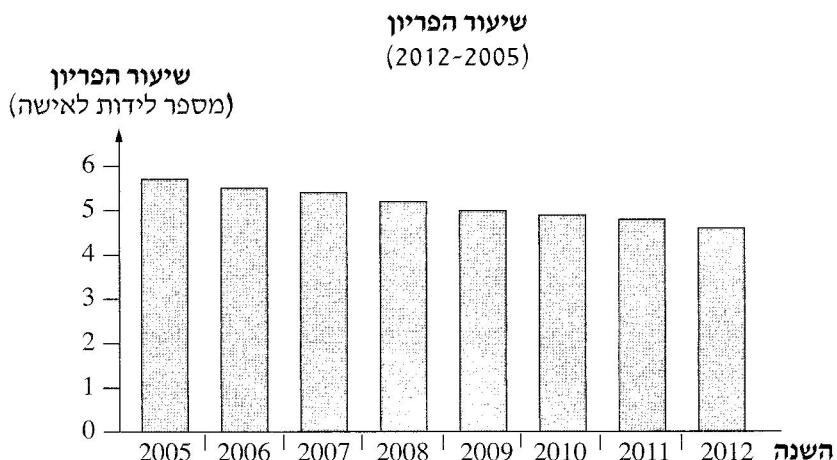
ואוכלוסייה יצרנית. (9 נקודות)

ב. על פי פירמידת הגילים, קבע את רמת הפיתוח של אתיופיה, ובבסיס את קביעותך

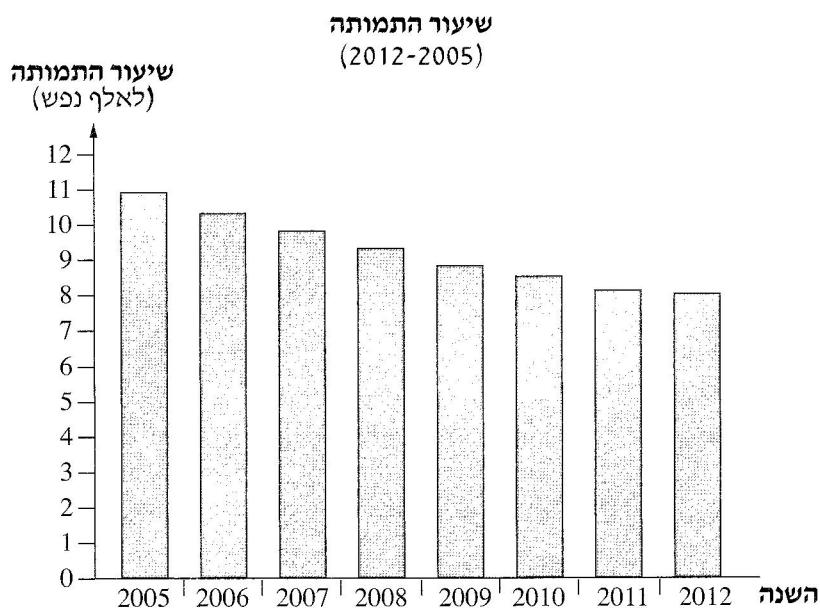
על שני נתונים. (8 נקודות)

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

- ג. בגרפים שלפניך מוצגים נתונים על שיעורי הפריון (מספר הידיוט לאישה) ושיעורי התממותה באתיופיה בשנים 2005-2012.

(מתוך האתר של הבנק העולמי)

(מתוך האתר של הבנק העולמי)

הסביר גורם אפשרי אחד למגמות השינוי **שיעור הפריון באתיופיה** וגורם אפשרי אחד למגמות השינוי **שיעור התממותה באתיופיה** (סך הכל – שני גורמים). (8 נקודות).

ב咤חה!

נספח א: מפה גאולוגית לשאלת 1

נספח ב: תМОונות לשאלה 4
الملحق "ب": صور للسؤال 4

תמונה 1
الصورة

תמונה 2
الصورة

תמונה 3
الصورة